

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

тощо), гласність судового розгляду, його змагальність і безпосередність. Його формування пов'язане з тим, що два попередні типи (форми) кримінального процесу є «ідеальними» моделями кримінального процесу і зазвичай в доктринальному вигляді майже не зустрічаються. Саме тому у сучасних умовах сформовано абсолютна більшість типів (форм) кримінального процесу, які убирають в себе окремі їх елементи.

Отже, підсумовуючи вищезазначене, необхідно зауважити, що чинниками, які формують тип (форму) кримінального процесу є: суспільно-політичні тенденції у світі, і в окремій країні, вид політичного режиму, участь широких мас населення в управлінні державою (прямо або опосередковано), наявність або відсутність привілейованих верств населення в частині наявності широких прав і обмежених обов'язків.

Ключові слова: кримінальний процес, розшуковий (інквізиційний) процес, змагальний процес, змішаний процес.

Key words: criminal process, search (inquisitorial) process, adversarial process, mixed process

КУЗНЕЦОВА ЛЮДМИЛА ВАЛЕНТИНІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри кримінального процесу,
детективної та оперативно-розшукової діяльності*

КРИМІНАЛЬНЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО: ОГЛЯД ДОСЛІДЖЕНЬ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ

Розвиток кримінального процесуального права на кожному історичному етапі пов'язаний з реформуванням кримінального процесуального законодавства України. В процесі вивчення тематичного напрямку використано бібліографічний метод пошуку інформації для здійснення систематизації та узагальнення досліджень вчених. Джерелами дослідження галузі права зазвичай є законодавство та наукові праці вчених, які досліджують окремі тематичні напрями в межах галузі права, своїх інтересів та спеціалізації.

Серед вчених, які вивчали становлення кримінального процесуального права, включаючи історичний розвиток, можна назвати праці таких відомих науковців, як В. Т. Маляренко «Перебудова кримінального процесу України в контексті європейських стандартів (2005), О. М. Дроздов «Джерела кримінально-процесуального права України» (2008), Б. Р. Стецюк «Процесуальне право в Україні: тисяча років історії (X ст. – 20-ті рр. XX ст.)» (2013), І. Й. Бойко «Історія правового регулювання цивільних, кримінальних та процесуальних відносин в Україні (IX–XX ст.)» (2014).

Слід звернути увагу, на те що теорія кримінального процесу вивчає систему, норми і окремі інститути кримінального процесуального

права. Кримінальне процесуальне право, за визначенням авторів Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк, «як і будь-яка інша галузь права, має власну систему, тобто взаємопов'язану і взаємоузгоджену сукупність норм права та правових інститутів» [3, с. 28, 38].

Для порівняння як змінилось визначення поняття «кримінальне процесуальне право» оберемо праці різного року видання вчених: Л. М. Лобойко «Кримінально-процесуальне право» (2005), В. М. Тertiшник «Кримінально-процесуальне право України» (2007), Ю. П. Аленін, Л. І. Аркуша, О. О. Торбас та ін., «Кримінальний процес» (2020), а також довідкове видання «Енциклопедія сучасної України» 2014 року.

Дослідження вчених містять різні за змістом визначення поняття «кримінальне процесуальне право». Як зазначає В. М. Тertiшник: «Кримінальне-процесуальне право являє собою закріплену в законі та забезпечену державним впливом типову модель діяльності органів дізнання, слідства, прокуратури та суду у здійсненні правосуддя» [5, с. 11], а також це «галузь права, якою регулюються суспільні відносини у сфері правосуддя, яка являє собою систему правових норм, що встановлюють типову модель та визначають процесуальну форму діяльності органів дізнання, досудового слідства, прокуратури та суду» [5, с. 12].

З одного боку, Л. М. Лобойко надає визначення, що кримінально-процесуальне право «це відносно самостійна сукупність норм права, що регулюють відносини між учасниками кримінальної справи» [4, с. 6]. З іншого боку, «це одна з галузей права України, яка становить сукупність правових норм, що регулюють діяльність суду, прокуратури, органів дізнання і досудового слідства під час провадження у кримінальній справі» [4, с. 22].

В енциклопедії сучасної України Ю. М. Грошевий пропонує визначати кримінальне процесуальне право як «галузь права, що врегульовує суспільні відносини у сфері діяльності органів попереднього розслідування (досудового слідства), прокуратури та суду під час розслідування та судового розгляду кримінальних справ, виконання вироку, перевірки його законності та обґрунтованості в касаційному (апеляційному) порядку та порядку судового нагляду» [1].

На сучасному етапі розвитку системи кримінального процесуального законодавства України у сфері регулювання кримінальних процесуальних відносин можемо погодитись з більш розширеним визначенням поняття, що «кримінальне процесуальне право – це система кримінальних процесуальних норм (галузь права), що регулюють порядок діяльності органів досудового розслідування, прокуратури і суду (судді, слідчого судді) щодо розслідування, розгляду і вирішення кримінальних проваджень, а також діяльність інших учасників кримінального процесу – підозрюваних, обвинувачених, підсудних, потерпілих, цивільних позивачів і відповідачів, їх представників та інших осіб з метою захисту своїх конституційних прав, свобод і законних інтересів, а також правові відносини, що складаються між вказаними суб'єктами» [2, с. 53].

Отже, поняття кримінального процесуального права – це система норм, що регламентують процесуальні права і обов'язки суб'єктів кримінальних процесуальних відносин, пов'язана із застосуванням заходів процесуального примусу і тому детально регламентована кримінальним процесуальним законодавством, від чого залежить результат розгляду судової справи та реалізація прав інших учасників кримінального процесу.

Список використаних джерел:

1. Грошевий Ю. М. Кримінально-процесуальне право. *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. Київ : Ін-т енцикл. дослід. НАН України, 2014. URL: <https://esu.com.ua/article-1047>
2. Кримінальний процес : навч. посібник / Ю. П. Аленін, Л. І. Аркуша [та ін.] ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.» [Електронне видання]. Одеса : Фенікс, 2020. 582 с. DOI: <https://doi.org/10.32837/11300.16211>
3. Кримінальний процес : підручник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк [та ін.] ; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова, В. В. Луцика. Львів : ЛьвДУВС, 2019. Ч. 1. 532 с.
4. Лобойко Л. М. Кримінально-процесуальне право: курс лекцій : навч. посібник. Київ : Істина, 2005. 456 с.
5. Тертишник В. М. Кримінально-процесуальне право України : підручник. 5-те вид., доповн. і переробл. Київ : А.С.К., 2007. 848 с.

Ключові слова: кримінальне процесуальне право України, поняття «кримінальне процесуальне право».

Key words: criminal procedural law Ukraine, concept “criminal procedural law”.

ЛУКАЩУК КАРІНА РУСЛАНІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри кримінального процесу,
детективної та оперативно-розшукової діяльності*

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ ЯК ІНСТИТУТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА

Порівняно з КПК України 1960 року, інститут повідомлення про підозру схожий зі стадією порушення кримінальної справи та пред'явленням обвинувачення. Обвинувачення виступає рухомою силою кримінального процесу. Зміни до кримінального процесуального закону вплинули на порядок набуття статусу підозрюваного та обвинуваченого. За КПК України 2012 року, обвинуваченим визнається особа, обвинувальний акт щодо якої передано до суду.

Аналізуючи КПК України 2012 року та наукові джерела, різні категорії поняття «повідомлення про підозру» включають:

А. Повідомлення про підозру як процесуальна дія, що полягає у складанні письмового повідомлення про підозру та його врученні особі (О. Капліна) [1].

Журавльов Олександр Геннадійович Перелік галузевих засад кримінального процесу.	333
Клепівоський Володимир Геннадійович Специфіка документування місця події в умовах воєнного стану.	335
Кузнецов Олександр Максимович Окремі чинники, які впливали на формування різних типів (форм) кримінального процесу.	337
Кузнецова Людмила Валентинівна Кримінальне процесуальне право: огляд досліджень щодо визначення поняття.	339
Лукашук Каріна Русланівна Повідомлення про підозру як інститут кримінального процесуального права.	341
Мар'янова Світлана Сергіївна Щодо вдосконалення порядку постановлення та проголошення ухвал судом апеляційної інстанції.	344
Мельник Андрій Валерійович, Кіміліченко Христина Юріївна Щодо затримання особи, яка вчинила кримінальний проступок.	347
Насінник Микола Миколайович Щодо певних процесуальних змін українського законодавства у частині доказів та доказування у кримінальному провадженні в умовах воєнного стану.	350
Панайотов Євген Олександрович До проблеми правового регулювання забезпечення розумних строків під час досудового розслідування в умовах дії воєнного стану.	352
Понурко Тарас Андрійович Співпраця України з Міжнародним кримінальним судом: проблемні питання та перспективи удосконалення взаємодії.	356
Пришєдько Олександр Леонідович Декриміналізація кримінального правопорушення як підстава для закриття кримінального провадження.	359
Скоковська Яна Петрівна Визначення меж касаційного розгляду з огляду на положення КПК України та судову практику.	361
Сліпенюк Тетяна Михайлівна Зловживання процесуальними повноваженнями щодо всебічного, повного та об'єктивного встановлення обставин кримінального провадження.	365
Торжинська Тетяна Вікторівна Загальні характеристики підстав перегляду рішень за нововиявленими або виключними обставинами.	368